

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น
และรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจาก
ร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.
นายวิรัช พันธุมะผล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะ เป็นผู้เสนอ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

รายงานผลการรับฟังความคิดเห็น

และรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลพื้นฐานของร่างพระราชบัญญัติ

๑. ร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

☐ กฎหมายใหม่

☒ แก้ไขเพิ่มเติม

☐ ยกเลิก

๒. หลักการและเหตุผล

๒.๑ หลักการ แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยกำหนดให้สิทธิแก่ผู้ไม่มีที่ดินทำกินหรือมีแต่ไม่ถึงยี่สิบไร่ ได้ก่อสร้าง แฝ้วถาง เผาป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิมหรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการทำลายป่าอุทยานแห่งชาติซึ่งไม่มีสภาพเป็นป่าหรือเป็นป่าเสื่อมโทรมและไม่เป็นป่าที่ควรอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เนื้อที่ไม่เกินยี่สิบห้าไร่ เพื่อยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ก่อนหนึ่งปีก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ โดยให้ยื่นคำขอต่อผู้ท้องถิ่นที่อุทยานแห่งชาตินั้นตั้งอยู่เพื่อขอหนังสือรับรองรับรองการยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดิน หนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ไม่สามารถโอนให้แก่ผู้อื่นได้ เว้นแต่ตกทอดให้กับทายาทโดยธรรม (เพิ่มมาตรา ๑๙/๑ และมาตรา ๑๙/๒) และกำหนดให้ผู้กระทำการฝ่าฝืนตามมาตรา ๑๙ แต่สามารถยื่นคำขอได้ตามมาตรา ๑๙/๑ ไม่มีความผิดและไม่ต้องรับโทษ ตามมาตรา ๔๑ (เพิ่มมาตรา ๔๑/๑))

๒.๒ เหตุผล โดยที่ปัจจุบันปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินคดีกับประชาชนผู้เข้าทำการยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แฝ้วถาง หรือเผาป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพ หรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม โดยถือว่าเป็นการทำลายอุทยานแห่งชาติ ทั้งที่ประชาชนยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในอุทยานแห่งชาติเพื่อการประกอบอาชีพหรือเป็นที่อยู่อาศัย ซึ่งพื้นที่ดังกล่าวมิได้มีสภาพเป็นป่าและเป็นป่าเสื่อมโทรมและไม่เป็นป่าที่ควรอนุรักษ์เพื่อเป็นอุทยานแห่งชาติแล้ว ควรจะช่วยเหลือประชาชนที่ไม่มีที่ดินทำกินหรือมีแต่ไม่ถึงยี่สิบไร่เพื่อการดำรงชีพ และได้ยึดถือครอบครองทำประโยชน์ในพื้นที่ก่อนหนึ่งปีก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้สามารถประกอบอาชีพและอยู่อาศัยโดยไม่ถือว่าเป็นการกระทำความผิดทางอาญา โดยกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจพิจารณาความเหมาะสมในการออกหนังสือรับรองการยึดถือและทำประโยชน์ในที่ดินภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

๓. ผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติ

☒ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

☐ ประชาชนเข้าชื่อเสนอกฎหมาย

นายวิรัช พันธุมะผล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะ เป็นผู้เสนอ

ส่วนที่ ๒ การรับฟังความคิดเห็นและสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

๑. ข้อมูลประกอบการรับฟังความคิดเห็น

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เสนอร่างพระราชบัญญัติ เพื่อแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ โดยเพิ่มเติมหลักการให้ผู้ที่ไม่ใช่ที่ดินทำกิน หรือมีแต่ไม่ถึง ๒๐ ไร่ ที่ได้แผ้วถางเผาป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการทำลายอุทยานแห่งชาติที่ไม่มีสภาพเป็นป่าหรือเป็นป่าเสื่อมโทรม ซึ่งไม่เป็นป่าที่ควรอนุรักษ์เพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมเนื้อที่ไม่เกิน ๒๕ ไร่ สามารถยื่นคำขอต่อผู้บริหารท้องถิ่นที่อุทยานนั้นตั้งอยู่เพื่อขอออกหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินนั้น

การพิจารณาของผู้บริหารท้องถิ่นที่จะออกหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดิน ในการพิจารณาผู้บริหารท้องถิ่นต้องต้องให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำการรังวัดที่ดินที่ได้มีการยื่นคำขอ และพิจารณาตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ด้วย

๑. ผู้ยื่นคำขอไม่มีที่ดินทำกินหรือมีแต่ไม่ถึงยี่สิบไร่

๒. เป็นผู้ยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในป่าอุทยานที่ไม่มีสภาพเป็นป่าหรือเป็นป่าเสื่อมโทรม และไม่ควรอนุรักษ์เป็นอุทยานแห่งชาติ เนื้อที่ไม่เกิน ๒๕ ไร่

๓. ผู้ยื่นคำขอยึดถือครอบครองและทำประโยชน์อยู่ก่อนที่พระราชบัญญัตินี้จะใช้บังคับเป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๑ ปี

๔. เหตุผลอื่น

กรณีผู้บริหารท้องถิ่นมีคำสั่งไม่อนุญาต ผู้ยื่นคำขอมีสติอุทธรณ์ต่อสภาท้องถิ่น

ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้ายึดถือครอบครอง ทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวจะไม่สามารถโอนให้แก่ผู้อื่นได้ เว้นแต่ทอดแก่ทายาทโดยธรรม

กำหนดให้มีบทนิรโทษกรรมแก่ผู้ที่ไม่ใช่ที่ดินทำกิน หรือมีแต่ไม่ถึง ๒๐ ไร่ ที่ได้แผ้วถางเผาป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการทำลายอุทยานแห่งชาติที่ไม่มีสภาพเป็นป่าหรือเป็นป่าเสื่อมโทรม ซึ่งไม่เป็นป่าที่ควรอนุรักษ์เพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมเนื้อที่ไม่เกิน ๒๕ ไร่ โดยไม่มีความผิดและไม่ต้องรับโทษตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒

๒. ผู้เกี่ยวข้องที่ได้รับหรืออาจได้รับผลกระทบจากร่างพระราชบัญญัติ

๑. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๒. กระทรวงมหาดไทย

๓. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

๔. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

องค์การบริหารส่วนจังหวัด

เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบล

๓. ประเด็นการรับฟังความคิดเห็น

๑. สมควรกำหนดให้ผู้ที่ไม่มิตินทำกินหรือมีแต่ไม่ถึง ๒๐ ไร่ ที่ได้แผ้วถาง เผาป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการทำลายอุทยานแห่งชาติที่ไม่มีสภาพเป็นป่าหรือเป็นป่าเสื่อมโทรม ซึ่งไม่เป็นป่าที่ควรอนุรักษ์เพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม เนื้อที่ไม่เกิน ๒๕ ไร่ สามารถยื่นคำขอต่อผู้บริหารท้องถิ่นที่อุทยานนั้นตั้งอยู่เพื่อขอออกหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินนั้น หรือไม่

๒.สมควรกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นเป็นผู้พิจารณาออกหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวแก่ผู้ขออนุญาตหรือไม่

๓. สมควรกำหนดห้ามผู้ได้รับอนุญาตให้ยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวโอนที่ดินนั้นแก่บุคคลอื่น หรือไม่

๔. สมควรกำหนดบทนิรโทษกรรมหรือไม่

๔. ระยะเวลาและวิธีการการรับฟังความคิดเห็น

๔.๑ ระยะเวลาในการรับฟังความคิดเห็น เปิดรับฟังตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๕๖๔ ถึงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๔ รวมระยะเวลา ๒๑ วัน

๔.๒ วิธีการรับฟังความคิดเห็น

(๑) ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th

The screenshot displays the official website of the Thai National Assembly (www.parliament.go.th). The header features the Thai coat of arms and the text 'รัฐสภาไทย Thai National Assembly'. Below this, a banner reads 'การรับฟังความคิดเห็นต่อร่าง พ.ร.บ. ตามมาตรา 77 ของรัฐธรรมนูญ' (Public Consultation on the Draft Bill on Article 77 of the Constitution). A 'LIVE' button indicates ongoing streaming. The main content area shows the same banner and a search bar. Below the banner, a navigation menu includes 'หน้าแรก', 'ร่างพระราชบัญญัติ', 'รายงานผลการรับฟัง', 'เกี่ยวกับเรา', and 'ติดต่อเรา'. The central text states: 'ร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ. นายวิรัช พันธุมะผล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะ' (Draft Bill on National Parks (No. ..) B.E. Mr. Wirat Panthumaporn, Member of Parliament and Committee). It also mentions the consultation period: 'รับฟังตั้งแต่วันที่ 1 ธันวาคม 2564 ถึงวันที่ 21 ธันวาคม 2564'. At the bottom, it says 'สถานะ: เปิดรับความคิดเห็น' (Status: Open for public consultation) and 'ขณะนี้ผู้แสดงความเห็นแล้ว 4 คน' (4 people have expressed their views at this time).

ร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

ประเภทร่าง เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นร่างการเจิน
เสนอโดย นายวิรัช พันธุมะผล สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกับคณะ

(๒) ส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ประกอบด้วย

๑. กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๒. กระทรวงมหาดไทย
๓. กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น
๔. องค์การบริหารส่วนจังหวัด

๕. สรุปผลการรับฟังความคิดเห็น

๕.๑ ข้อมูลทั่วไปผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น

จากระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th จำนวน ๔ ราย ซึ่งเป็นข้าราชการและประชาชนทั่วไป

โดยเป็นเพศชาย จำนวน ๓ คน เพศหญิง จำนวน ๑ คน มีอายุระหว่าง ๒๑ - ๓๐ ปี จำนวน ๓ คน และ อายุระหว่าง ๔๑ - ๕๐ ปี จำนวน ๑ คน และผู้แสดงความเห็นทั้ง ๔ คน จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี และผู้แสดงความเห็นทั้งหมด มีความเกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติในฐานะเป็นองค์กรบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นประเภทหนึ่งที่มีความเกี่ยวข้องกับร่างพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ (ฉบับที่ ..) พ.ศ.

๕.๒ ผลการรับฟัง

ผลการรับฟังผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของรัฐสภา www.parliament.go.th และจากผลการรับจากการส่งประเด็นไปรับฟังผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง จำนวน ๑ ราย คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุโขทัย

สรุปผลการรับฟังรายประเด็น ดังนี้

๑. สมควรกำหนดให้ผู้ที่ไม่มิดินทำกินหรือมีแต่ไม่ถึง ๒๐ ไร่ ที่ได้แผ้วถาง เผาป่า หรือกระทำด้วยประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพหรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ไปจากเดิม หรือกระทำการใด ๆ อันเป็นการทำลายอุทยานแห่งชาติที่ไม่มีสภาพเป็นป่าหรือเป็นป่าเสื่อมโทรม ซึ่งไม่เป็นป่าที่ควรอนุรักษ์เพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมเนื้อที่ไม่เกิน ๒๕ ไร่ สามารถยื่นคำขอต่อผู้บริหารท้องถิ่นที่อุทยานนั้นตั้งอยู่เพื่อขอออกหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินนั้น หรือไม่

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๔๓ มาตรา ๕๗ วางหลักการไว้ ๓ ประการ คือ ๑. หลักการพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน ๒. หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ๓. หลักการกระจายอำนาจ ปัญหาการบุกรุกพื้นที่อุทยานในปัจจุบัน เนื่องจาก ประชาชนขาดที่ดินทำกิน และปัญหาการประกาศ	ผลจากเว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นของรัฐสภา www.parliament.go.th ไม่เห็นด้วย จำนวน ๒ คน โดยไม่มีการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
พื้นที่อุทยานทับซ้อนกับที่ดินของประชาชนที่อยู่อาศัยและทำกินมาก่อน ร่างพระราชบัญญัติที่เสนอนี้จะช่วยแก้ปัญหาดังกล่าว และสร้างกลไกชุมชนเพื่อรักษาทรัพยากรธรรมชาติแบบมีส่วนร่วม สมดุล และยั่งยืน และจะส่งเสริมคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น ลดข้อพิพาทระหว่างรัฐกับประชาชน (อบจ.จังหวัดสุโขทัย) ผลจากเว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นของรัฐสภา www.parliament.go.th เห็นด้วย จำนวน ๒ คน โดยไม่มีการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม	

๒. สมควรกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นเป็นผู้พิจารณาออกหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าวแก่ผู้ขออนุญาตหรือไม่

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
การกำหนดให้ผู้บริหารท้องถิ่นเป็นผู้พิจารณาออกหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินเป็นการกระจายอำนาจให้องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น แต่กระบวนการดังกล่าวจะต้องมีการรังวัดที่ดิน ซึ่งต้องมีอุปกรณ์และเจ้าหน้าที่ที่ทำความรู้ความเข้าใจในด้านนี้ จึงต้องคำนึงถึงความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย (อบจ.จังหวัดสุโขทัย) ผลจากเว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นของรัฐสภา www.parliament.go.th เห็นด้วย จำนวน ๒ คน โดยไม่มีการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม	ผลจากเว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นของรัฐสภา www.parliament.go.th ไม่เห็นด้วย จำนวน ๒ คน โดยไม่มีการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

๓. สมควรกำหนดห้ามผู้ได้รับอนุญาตให้ยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในที่ดินดังกล่าว โอนที่ดินนั้นแก่บุคคลอื่น หรือไม่

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
ข้อกำหนดดังกล่าวจะเป็นกลไกสำคัญในการควบคุมการใช้ประโยชน์ในที่ดินในเขตอุทยานแห่งชาติให้เป็นไปอย่างเหมาะสม ป้องกันการบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติอีกทางหนึ่ง (อบจ.จังหวัดสุโขทัย) ผลจากเว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นของรัฐสภา www.parliament.go.th เห็นด้วย จำนวน ๒ คน โดยไม่มีการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม	ผลจากเว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นของรัฐบาล www.parliament.go.th ไม่เห็นด้วย จำนวน ๒ คน โดยไม่มีการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

๔. สมควรกำหนดบทนิรโทษกรรมหรือไม่

เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
การดำเนินคดีกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ทับซ้อนกับพื้นที่อุทยานควรต้องพิจารณาสิทธิของประชาชนในการจัดการ บำรุง รักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ ตามรัฐธรรมนูญด้วยซึ่งที่ผ่านมารัฐมักจะเร่งรัดการดำเนินคดีกับประชาชน การนิรโทษกรรมแก่ประชาชนกลุ่มดังกล่าวจะเป็นการสร้างคามยุติธรรมทางกฎหมายให้กับประชาชน (อบจ.จังหวัดสุโขทัย) ผลจากเว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นของรัฐบาล www.parliament.go.th เห็นด้วย จำนวน ๒ คน โดยไม่มีการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม	ผลจากเว็บไซต์การรับฟังความคิดเห็นของรัฐบาล www.parliament.go.th ไม่เห็นด้วย จำนวน ๒ คน โดยไม่มีการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม

ส่วนที่ ๓ รายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

๑. ความเป็นมา สภาพปัญหา ความจำเป็นที่จะต้องตราพระราชบัญญัติ

โดยที่ปัจจุบันปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ได้ดำเนินคดีกับประชาชนผู้เข้าทำการยึดถือหรือครอบครองที่ดิน ก่อสร้าง แผ้วถาง เผาป่า หรือกระทำความผิดประการใด ๆ ให้เสื่อมสภาพ หรือเปลี่ยนแปลงสภาพพื้นที่ป่า และประชาชนใช้พื้นที่ป่าเพื่อการประกอบอาชีพหรือเป็นที่อยู่อาศัย ทั้งที่พื้นที่ดังกล่าวเป็นป่าเสื่อมโทรมซึ่งไม่มีความเหมาะสมที่จะเป็นพื้นที่ป่าที่ควรอนุรักษ์เพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมแล้ว จึงเป็นการสมควรที่จะช่วยเหลือประชาชนซึ่งไม่มีที่ดินเพื่อการประกอบอาชีพและไม่มีที่อยู่อาศัย แต่ได้ยึดถือหรือครอบครองพื้นที่ป่ามากกว่าหนึ่งปีก่อนที่พระราชบัญญัตินี้มีผลใช้บังคับ ให้สามารถทำประโยชน์ ประกอบอาชีพและอยู่อาศัยในพื้นที่นั้นได้ โดยไม่ถือว่าเป็นการกระทำความผิดทางอาญา โดยกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่พิจารณาความเหมาะสมในการออกหนังสือรับรองการถือครองและทำประโยชน์ในที่ดินเพื่อเป็นหลักฐานภายใต้เงื่อนไขที่กฎหมายกำหนด

จากการสำรวจพื้นที่ป่าไม้ทั่วประเทศในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ - ๒๕๖๒ มีจำนวน ๑๐๒,๔๘๔,๐๗๒.๗๑ ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ ๓๑.๖๘ ของประเทศ^๑ และในการบริหารจัดการเชิงพื้นที่ที่มีการสำรวจข้อมูลถือครองและใช้ประโยชน์ของประชาชนข้อมูล ณ วันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓ พบว่าในพื้นที่ ๒๒๗ ป่าอนุรักษ์ (อุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และเขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ไม่มีชุมชนอยู่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ ๑ แห่ง ส่วนอีก ๒๒๖ ป่าอนุรักษ์ มีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด ๔,๑๙๒ หมู่บ้าน เนื้อที่ประมาณ ๔,๒๙๕,๕๐๑.๒๔ ไร่ โดยแบ่งเป็นพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ๑๒๖ แห่ง มีจำนวน ๒,๗๔๕ หมู่บ้าน เนื้อที่ ๒,๕๕๐,๐๔๔.๑๘ ไร่ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ๖๐ แห่ง ๑,๐๐๓ หมู่บ้าน ๑,๔๗๑,๙๐๘.๓๗ ไร่ เขตห้ามล่าสัตว์ป่า ๔๐ แห่ง ๔๔๔ หมู่บ้าน ๒๗๓,๕๔๘.๖๙ ไร่ ซึ่งในการพิจารณาให้สิทธิแก่ประชาชนในการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่านั้น จะต้องมีการออกกฎ ระเบียบที่มีเนื้อหาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละพื้นที่ให้มากที่สุด โดยเนื้อหาในกฎ ระเบียบที่จะต้องระบุหลักเกณฑ์ในการพิจารณาอย่างละเอียด รวมถึงมีกติกาการอยู่อาศัยและทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ให้สอดคล้องกับวิถีของชุมชน โดยชุมชนมีส่วนร่วมในการออกแบบร่วมกันกับการอนุรักษ์พื้นที่ว่าชุมชนจะอยู่ในพื้นที่อย่างยั่งยืน และบุคคลที่ผ่านหลักเกณฑ์ตามกฎหมายได้สิทธิในที่ดินจะมีหน้าที่ต้องดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติด้วย เพื่อรักษาระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพให้คนอยู่ได้ ป่าอยู่ได้ และสัตว์ป่าก็อยู่ได้

๒. ความสอดคล้องของร่างพระราชบัญญัติ

☒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ หมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา ๔๓ (๒) บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ จัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลาย ทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนตามวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ และหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มาตรา ๕๗ (๒) รัฐต้องอนุรักษ์ คุ้มครอง บำรุงรักษา ปันพูน บริหารจัดการ

^๑ มูลนิธิสืบนาเคเสถียร. (๒๗ สิงหาคม ๒๕๖๓). รายงานสถานการณ์ป่าไม้ไทย ประจำปี ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓.

สืบค้น ๗ ธันวาคม ๒๕๖๔ จาก <https://www.seub.or.th/document/>

และใช้หรือจัดให้มีการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพให้เกิดประโยชน์อย่างสมดุล และยั่งยืน โดยต้องให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมดำเนินการและได้รับประโยชน์ จากการดำเนินการดังกล่าวด้วยตามที่กฎหมายบัญญัติ

☑ แผนการปฏิรูปประเทศด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ ในกิจกรรมปฏิรูปที่ ๑ เพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ให้ได้ตามเป้าหมาย พื้นที่ป่าไม้จัดเป็นพื้นที่สีเขียวตามเป้าหมายของยุทธศาสตร์ชาติที่มีขนาดใหญ่ที่สุดและมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และความมั่นคงของประเทศมาเป็นระยะเวลายาวนานตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม ที่ผ่านมามีพื้นที่ป่าไม้ของประเทศมีอัตราการลดลงอย่างต่อเนื่อง บางแห่งมีการใช้ประโยชน์ไม่เหมาะสม หรือ มีการจัดสรรการใช้ประโยชน์อย่างไม่เป็นธรรม ซึ่งหากไม่ได้รับการแก้ไขจะส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศในทุกด้าน แม้ว่ารัฐบาลในแต่ละยุคสมัยพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวแต่ก็ยังไม่บรรลุผลสัมฤทธิ์ตามที่กำหนดไว้ได้ทั้งหมด แผนการปฏิรูปประเทศฉบับนี้ จึงมีความมุ่งหวังที่จะเพิ่มและพัฒนาพื้นที่ป่าไม้ของชาติให้มือน้อยในอัตราร้อยละ ๔๐ ของพื้นที่ประเทศตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี และนโยบายป่าไม้แห่งชาติภายใต้บริบทของสถานการณ์ประเทศในปัจจุบัน การจัดระเบียบและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับการครอบครองหรือใช้ประโยชน์ที่ดินป่าไม้ของรัฐทุกประเภทอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม และเป็นการพัฒนาอุตสาหกรรมที่ใช้ผลิตผลจากป่าไม้และสมุนไพรและการบริการของระบบนิเวศป่าไม้อย่างครบวงจร

☑ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ สำหรับการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จะมุ่งบรรลุเป้าหมายในระยะ ๕ ปี โดยใช้ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปีมาเป็นกรอบวิสัยทัศน์ที่จะสามารถต่อยอดการพัฒนาในระยะต่อไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาระยะยาวตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ตามข้อ ๓.๑.๔ เพื่อรักษาและฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้สามารถสนับสนุนการเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน และมียุทธศาสตร์ในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ ข้อ ๔.๔ ยุทธศาสตร์การเติบโตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื่องจากสภาพทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมกำลังเป็นจุดอ่อนสำคัญต่อการรักษาฐานการผลิตและการให้บริการ รวมทั้งการดำรงชีวิตของคนไทย ซึ่งปัญหาดังกล่าวเกิดจากการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ ทรัพยากรดินเสื่อมโทรม ความหลากหลายทางชีวภาพถูกคุกคาม ความเสี่ยงในการขาดแคลนทรัพยากรน้ำในอนาคต ปัญหาสิ่งแวดล้อมเพิ่มสูงขึ้นตามการขยายตัวของเศรษฐกิจและชุมชนเมือง การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติมีความผันผวนและรุนแรงมากขึ้น และข้อตกลงระหว่างประเทศเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศทวิความเข้มข้น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อแนวทางการพัฒนาประเทศในอนาคต ดังนั้น การพัฒนาในระยะต่อไปจึงมุ่งเน้นการรักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรธรรมชาติที่สอดคล้องกับการเป็นอยู่ของสังคมและชุมชน

๓. ประโยชน์ที่ประชาชนและสังคมจะได้รับ

การตรากฎหมายฉบับนี้จะทำให้มีการจัดระเบียบการทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าเสื่อมโทรมที่ประชาชนได้เข้าไปยึดถือครอบครองไว้แล้วคนละไม่เกินยี่สิบห้าไร่ จะได้สิทธิในการมีที่ทำกินและอยู่อาศัย

โดยไม่เป็นการกระทำผิดกฎหมาย และจะเป็นการส่งเสริมการกระจายอำนาจให้กับท้องถิ่นได้ทำภารกิจที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นได้มากขึ้น

๔. ความสัมพันธ์หรือความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น

ร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีความใกล้เคียงกับกฎหมายอื่น ดังนี้

พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ซึ่งให้ความหมายของคำว่าอุทยานแห่งชาติว่า หมายถึง อุทยานแห่งชาติ หมายความว่า พื้นที่ที่มีความโดดเด่นสวยงามทางธรรมชาติเป็นพิเศษหรือมีความหลากหลายทางชีวภาพ ระบบนิเวศ ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสัตว์ป่าหรือพืชป่าประจำถิ่นที่หายากหรือใกล้สูญพันธุ์ หรือโดดเด่นด้านธรณีวิทยา หรือมรดกทางวัฒนธรรมที่สมควรหรืออนุรักษ์ไว้เพื่อประโยชน์ของคนในชาติหรือเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้ทางธรรมชาติหรือนันทนาการของประชาชนอย่างยั่งยืน ซึ่งประกาศกำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

นอกจากนี้ตามพระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ยังกำหนดหลักเกณฑ์การเพิกถอนพื้นที่อุทยานไว้เป็นการเฉพาะ กล่าวคือ การเพิกถอนอุทยานแห่งชาติไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ให้กระทำโดยพระราชกฤษฎีกา และในกรณีที่เป็นการเพิกถอนอุทยานแห่งชาติบางส่วนให้มีแผนที่แสดงแนวเขตที่เปลี่ยนแปลงไปซึ่งจัดทำด้วยระบบภูมิสารสนเทศหรือระบบอื่นซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกันแนบท้ายพระราชกฤษฎีกาด้วย และจะต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้เสีย ชุมชนที่เกี่ยวข้อง และประชาชน เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาดำเนินการ

ดังนั้น การกำหนดให้อำนาจกับผู้บริหารท้องถิ่นมีอำนาจออกหนังสือรับรองการยึดถือครอบครอง และทำประโยชน์ในพื้นที่ที่เข้าลักษณะตามที่กำหนดในร่างพระราชบัญญัตินี้ซึ่งยังเป็นพื้นที่ของอุทยานแห่งชาติอยู่โดยที่ยังไม่ได้เพิกถอนโดยพระราชกฤษฎีกา อาจเป็นการขัดกันในตัวเองของเนื้อหากฎหมาย ซึ่งจะส่งผลต่อการบังคับใช้ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายในอนาคต

๕. ผลกระทบโดยรวมที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย

๑ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ การตรากฎหมายนี้จะทำให้มีการจัดสรรพื้นที่ในท้องถิ่นให้กับประชาชนผู้ไม่มีที่ดินทำกินได้มีพื้นที่จำนวนไม่เกียติสหาไรเพื่อทำการเกษตรเป็นของตนเอง จะทำให้มีรายได้จากการทำเกษตรที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ และยังสามารถสนับสนุนพื้นที่ในการทำเกษตรแบบผสมผสานในระดับครัวเรือนได้ครบวงจร โดยเกษตรกรสามารถทำการแบ่งพื้นที่ให้เป็นสัดส่วนเพื่อทำการเกษตรตามแนวหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้อย่างเหมาะสม จะเป็นส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับชุมชนได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

๒. ผลกระทบด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

เชิงบวก

๑. การตรากฎหมายนี้จะทำให้มีการนิรโทษกรรมให้แก่ประชาชนผู้ที่เข้าที่กระทำผิดเกี่ยวกับการก่อสร้าง แ้วถางป่า เผาป่า หรือกระการใด ๆ อันเป็นการทำลายป่า หรือเข้ายึดถือทำประโยชน์ใน

พื้นที่ป่าที่ไม่มีสภาพเป็นป่าหรือเป็นป่าเสื่อมโทรมและไม่เป็นป่าที่ควรอนุรักษ์เพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม แต่ได้กระทำตามเงื่อนไขเพื่อให้ได้สิทธิครอบครองพื้นที่ป่าเนื้อที่ไม่เกินยี่สิบห้าไร่ และได้กระทำก่อนหนึ่งปีก่อนพระราชบัญญัตินี้บังคับใช้ ผู้นั้นจะไม่มีผลและไม่ต้องรับโทษ

๒. การตรากฎหมายนี้จะทำให้มีพื้นที่ป่าของประเทศเพิ่มขึ้น เพราะการจัดสรรพื้นที่ตามที่กฎหมายกำหนดคนละไม่เกินยี่สิบห้าไร่ เป็นการตีกรอบสร้างขอบเขตการบุกรุกครอบครองพื้นที่ป่าที่จำกัด ทำให้กรมป่าไม้ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบพื้นที่ป่าไม่สามารถทวงคืนพื้นที่ป่าจากผู้ที่ยึดครองพื้นที่ได้จำนวนมากขึ้น เพื่อนำมาทำการฟื้นฟูสภาพป่าให้สมบูรณ์และเหมาะสมแก่การเป็นป่าที่ควรอนุรักษ์เพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อมต่อไป

เชิงลบ

ผลกระทบเชิงลบด้านพื้นที่ป่า แม้ในเชิงบวกจะเป็นการตีกรอบสร้างขอบเขตการบุกรุกครอบครองพื้นที่ป่าที่จำกัด ไว้คนละไม่เกิน ๒๕ ไร่ แต่ตามร่างพระราชบัญญัตินี้จะมีการอนุญาตให้กับผู้ที่บุกรุกแผ้วถาง ทำกินในพื้นที่ป่าอยู่ก่อนเป็นระยะเวลาหนึ่งปีก่อนพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ซึ่งโดยกระบวนการตรากฎหมายอาจใช้เวลามากกว่าหนึ่งปี ซึ่งหมายความว่าหากร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้จะได้รับการพิจารณาเป็นกฎหมายจริงในอนาคต อาจมีกลุ่มบุคคลอาศัยช่องว่างนี้ที่จะแผ้วถาง บุกรุก พื้นที่อุทยานแห่งชาติเพื่อทำกินไว้ก่อนและรอการที่จะได้รับสิทธิตามร่างพระราชบัญญัตินี้ กรณีเช่นนี้ก็อาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดลอมที่พื้นที่ของอุทยานอาจถูกบุกรุกมากขึ้น

๓. ผลกระทบอื่นที่สำคัญ อาจจะต้องปรับปรุงกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องและอาจส่งผลกระทบต่อภารกิจเกี่ยวกับการจัดทำกฎ ระเบียบ หรือประกาศของหน่วยงานที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งต้องมีการออกกฎ ระเบียบ ที่ไม่ซ้ำซ้อนในทางปฏิบัติกับกฎหมายอื่น

๖. การกำหนดให้มีระบบอนุญาต อนุมัติหรือการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่

☒ มี

☐ ไม่มี

ร่างพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้มีระบบอนุญาต อนุมัติหรือการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ โดยได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจพิจารณาความเหมาะสมในการออกหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองการทำประโยชน์ในที่ดินที่ได้มานั้น โดยให้ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุญาตตามหลักเกณฑ์ดังนี้

๑. ผู้ยื่นคำขอไม่มีที่ดินทำกินหรือมีไม่ถึงยี่สิบไร่

๒. เป็นผู้ยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าที่ไม่มีสภาพเป็นป่าหรือเป็นป่าเสื่อมโทรมและไม่เป็นสภาพป่าที่ควรอนุรักษ์เพื่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม โดยมีเนื้อที่ไม่เกินยี่สิบห้าไร่

๓. ผู้ยื่นคำขอได้ยึดถือครอบครองและทำประโยชน์ในพื้นที่ป่านั้นมาก่อนหนึ่งปี ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

๔. เหตุผลอื่น ๆ

เป็นการให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรที่อยู่ใกล้ชิดชุมชนและมีข้อมูลการยึดถือครอบครองที่ดินของประชาชนในท้องถิ่นที่สามารถทำการพิจารณาการออกหนังสือรับรองการยึดถือครอบครองการทำประโยชน์ที่ดินได้อย่างเหมาะสมและทั่วถึง

๗. การกำหนดให้มีระบบคณะกรรมการ

☐ มี

☒ ไม่มี

๘. บทกำหนดโทษ

☒ ไม่มี

☐ โทษทางอาญา

☐ โทษทางปกครอง

☐ โทษปรับเป็นพินัย

☐ โทษอุปรกรณ์

ส่วนที่ ๔ การเปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ

คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้เปิดเผยรายงานผลการรับฟังความคิดเห็นและรายงานผลการวิเคราะห์ผลกระทบอันเกิดจากร่างพระราชบัญญัติ ทางเว็บไซต์รัฐสภา www.parliament.go.th แล้วตั้งแต่วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๖๔

คณะกรรมการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
จากร่างพระราชบัญญัติที่เสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร